Skrifter utgivna av Svenska Litteratursällskapet. 1.

SAMLAREN

TIDSKRIFT FÖR SVENSK
LITTERATURHISTORISK
FORSKNING

Ny följd. Årgång 8

1927

UPPSALA 1927—28

SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPET

Detta verk har digitaliserats. Bilderna av den tryckta texten har tolkats maskinellt (OCR-tolkats) för att skapa en sökbar text som ligger osynlig bakom bilden. Den maskinellt tolkade texten kan innehålla fel.

UPPSALA 1927—28
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.

BIDRAG RÖRANDE BOETIUS DE DACIA

AV

JOHAN NORDSTRÖM

I den just utkomna första delen av Illustrerad svensk litteraturhistoria i dess tredje upplaga ger Henrik Schück en kort redogörelse för det lilla, man ännu vet om Boetius de Dacia, hans liv och läror.[1] Sedan Mandonnet i sitt berömda arbete om Sigerus de Brabantia[2] mästerligt skildrat det filosofiska stridsläget i Paris på 1270-talet, varvid också Boetius' framträdande roll för första gången blev närmare belyst, står den svenske filosofen som en av de intressantaste men även, ännu så länge, dunklaste gestalterna i den medeltida filosofiens historia. Man vet i själva verket knappt något om hans liv och flertalet av hans skrifter äro ännu icke återfunna. Men han utgör f. n. ett av medeltidsforskningens mera uppmärksammade objekt och man har grundad förhoppning, att Martin Grabmann, som är en utomordentlig kännare på dessa områden, inom kort skall framträda med ett väntat arbete om Boetius de Dacia, vartill redan intressanta förstudier blivit offentliggjorda.[3] Till dess kan man lämpligen uppskjuta en utförligare studie för svenska läsare över Boetius och hans filosofi. Dessa rader vilja blott ge ett par smärre bidrag till Boetiusforskningen: det första rör frågan om Boetius' nationalitet, det andra är en notis om en nyfunnen handskrift.

---

[1] Svenskt biografiskt lexikon upptager icke Boetius de Dacia; redaktionen har förmodligen ansett, att frågan om hans nationalitet ännu icke är avgjord.

[2] PIERRE MANDONNET, *Siger de Brabant,* deuxième éd. revue et augmentée, Louvain 1908—11 (1:a uppl. 1899).

[3] MARTIN GRABMANN, *Neu aufgefundene Werke des Siger von Brabant und Boetius von Dacien* (i: Sitzungsberichte der Bayerischen Akademie der Wissenschaften, Philos.-phil. u. hist. Kl., 1924).

I.

De utländska forskare, som skrivit om Boetius de Dacia, betrakta honom i regel utan vidare diskussion som dansk. Men beteckningen 'de Dacia' om en Parisstudent vid denna tid betyder icke nödvändigtvis, att han var dansk; han kunde också tillhöra något av de andra nordiska länderna. Från danskt håll har man ej heller försökt att lägga beslag på honom — någon dansk Boetius, som man skulle kunna identifiera med den ryktbare filosofen, har man ej kunnat uppvisa.[1] För länge sedan har däremot Schück i en uppsats[2], som tycks ha förblivit okänd för de utländska forskarna, sökt påvisa hans identitet med en svensk magister Boetius, vilken nämnes i ett dokument från 1283. Emellertid synes Schück numera vara ganska oviss om riktigheten i denna identifiering.[3] För min del kan jag dock icke finna annat, än att de nya uppgifter om Boetius, som kommit i dagen, sedan den nämnda uppsatsen skrevs, ge en utmärkt bekräftelse på Schücks förmodan.

Boetius' de Dacia svenska nationalitet sökte Schück leda i bevis på följande sätt. I danska och norska källor finna vi ingen Boetius, som rimligtvis kan vara den efterspanade. Först i en svensk urkund finna vi en Boetius, vilken liksom Parisfilosofen var magister och i fråga om vilken kronologien för övrigt passar in. Den nämnda urkunden är ett i Diplomatarium Suecanum I avtryckt testamente, upprättat år 1283 i Marseille av biskop Henrik i Lin-

---

[1] Jfr ELLEN JØRGENSEN, *Nordiske Studierejser i Middelalderen* (i: (Dansk) Historisk Tidsskrift 1914—15), varest förf. icke, så vitt jag kan se, tar ställning till problemet, redan tidigare aktuellt genom Schücks uppsats i Samlaren 1891 om Svenska medeltidsförfattare. För dr Jørgensen sammanhänger givetvis denna fråga med spörsmålet, huruvida Boetius var dominikan eller icke. I det senare fallet kan Boetius enligt den ståndpunkt dr J. intagit icke vara annat än dansk, ty det heter i den citerade uppsatsen s. 345 not 2, att 'overalt, hvor intet 'frater' henfører Personen til Ordensfolkene, betyder 'Dacia' Danmark'. Detta lär väl dock icke kunna ådagaläggas. Hur vanskligt det är att härvid säga något alldeles bestämt, visar väl t. ex. Bertys av dr J. (ib. s. 344 not 2) citerade referat av ett dokument från 1296, varest 'une maison des escholiers de Suesse' vid den 'engelska gatan' i Paris omtalas 'sous le tiltre de Collège de Dace'. Hur önskvärt det än vore att få full klarhet om, huruvida Boetius var dominikan eller icke, tror jag dock ej, att svaret på denna fråga skulle kunna vara avgörande för frågan om Boetius' nationalitet. I varje fall är spörsmålet hittills obesvarat. Visserligen kan det numera anses ådagalagt, att Boetius vid tiden för sin lärarverksamhet var en vanlig klerk, men däremot kvarstår alltid den möjligheten, att han sedan blivit dominikan. Närmare härom hos MANDONNET, *Siger de Brabant*, I, s. 228 ff.

[2] *Svenska medeltidsförfattare* i *Samlaren* 1891 (årg. 12).

[3] *Ill. sv. litteraturhist.*[3], s. 336: 'om han varit svensk eller dansk är tvivelaktigt'.

köping, som då var stadd på pilgrimsfärd till det heliga landet, där han någon tid därefter avled i S:t Jean d'Acre. I detta testamente finner man bl. a. följande passus: 'de pecunia nobis uentura Jn flandriam cuilibet monasterio et hospitali Jn Regno Suecie. legamus vnam Marcham argenti. De illa eciam pecunia volumus quod redimantur vasa nostra argentea que sunt impignorata parisius. volumus eciam. quod magistro Boecio quj est Jn curia de eadem pecunia . . . soluantur Centum libre parisienses. pro debito . . . vluildis quas. C. lb. recepimus de pecunia dicte domine.' Detta översätter Schück sålunda: 'med dessa penningar (nämligen de som deponerats i Flandern) vilja vi, att de silverkärl, vilka vi pantsatt i Paris, må utlösas. Vidare vilja vi, att 100 parisiska livres må av samma penningar utbetalas till magister Boetius, som f. n. befinner sig i Rom, såsom betalning från Fru Ulfhild, vilka 100 parisiska livres vi mottagit av sagda frus penningar.' Orden 'qui est in curia' anser Schück innebära, att magister Boetius vistades som deputerad för de parisiska magistrarna vid kurian eller i varje fall, 'att han vistades i Rom, kanske såsom anställd vid kurian'. Om ändamålet med Boetius' vistande vid kurian säga ju emellertid de citerade orden intet; av dem få vi endast den faktiska upplysningen, att Boetius finnes 'in curia'. Vad detta betyder och hur väl det stämmer med vad vi numera veta om filosofen Boetius de Dacia, skola vi genast finna.

Då Schück 1892 publicerade sin uppsats, visste man platt intet om Boetius' senare öden. Vad man hade reda på, var egentligen blott, att det var han och Sigerus de Brabantia, som åsyftades i det av biskopen i Paris 1277 utfärdade dekret, vari 219 filosofiska satser[1] fördömdes som kätterska. Först flera år senare offentliggjorde Mandonnet sitt epokgörande arbete om Sigerus, vari han på grundvalen av tidigare kända och en del nyfunna dokument rekonstruerar det vidare förloppet av de kätterska filosofernas öde. Att detta öde i stort sett måste ha blivit detsamma, är ju a priori sannolikt och denna sannolikhet får i det närmaste karaktären av visshet genom ett ytterst intressant aktstycke, som Mandonnet dragit fram i ljuset. Han fäster nämligen uppmärksamheten på ett brev, skrivet den 10 nov. 1284 av den engelske franciskanen John Peckham, vilken vid denna tid var ärkebiskop av Canterbury,

[1] Dessa satser finnas tryckta i *Cartularium Univ. Paris.* I, s. 543 ff. och, mera metodiskt ordnade, hos MANDONNET, *Siger de Brabant,* II, s. 175 ff.

vari denne i fråga om en av honom bekämpad filosofisk teori, vilken såväl Thomas av Aquino som våra kätterska filosofer omfattade, uppenbarligen söker göra de senare till dess egentliga upphovsmän: 'Nec eam [sc. opinionem] credimus a religiosis personis, sed sæcularibus quibusdam duxisse originem, cuius duo præcipui defensores vel forsitan inventores miserabiliter dicuntur conclusisse dies suos in partibus transalpinis, cum tamen non erant de illis partibus oriundi.' Mandonnet har på ett övertygande sätt uppvisat, att detta Peckhams yttrande icke kan gälla några andra än Sigerus och Boetius, om vilka han alltså berättar, att de ömkligen slutat sina dagar i Italien, något som sålunda bör ha inträffat före nov. 1284.

Gälla nu dessa Peckhams ord den svenske filosofen och hans kollega från Brabant, stå vi här inför den enda faktiska uppgift, vi ha om Boetius' senare öden. Om man vidare med Mandonnet tar för givet, att Boetius' tragiska historia, vilken börjat under samma förutsättningar som Sigerus', utvecklat sig genom samma serie av händelser, erhåller man följande ungefärliga bild av förloppet. Boetius bör liksom Sigerus kort efter biskop Tempiers dekret av den 7 mars 1277 ha kallats att stå till svars för sina kätterier inför Frankrikes storinkvisitor Simon du Val. Varken den ene eller den andre torde ha infunnit sig inför inkvisitionstribunalet utan hållit sig undan. Måhända ha de i följd härav blivit bannlysta från Frankrike — i varje fall synas de samtida Annales Basileenses antyda, att konungen av Frankrike 1277 fördrivit från sina stater vissa magistrar, som försvarat läror, stridande mot den katolska tron. I följd härav eller måhända redan tidigare torde Boetius, liksom Sigerus, ha begivit sig till den romerska kurian, som åren 1277—1278 tidvis var i Rom, tidvis i Viterbo, för att få sin sak avdömd, troligen i det hoppet att där röna en välvilligare behandling.[1] Detta bör i varje fall ha inträffat senast i början av år 1278, ty de löpte eljest den risken att utan vidare bli dömda som kättare, om de ej inom ett år, efter det att anklagelsen mot dem blivit rest, hade inför domstol uppträtt till sitt försvar. Måhända skall en gång ett lyckligt handskriftsfynd ge oss önskad upplysning om den process, som kurian må ha föranstaltat med anledning av

[1] Mandonnet framkastar, a. a., I, s. 272, att bägge magistrarna kunna ha blivit kallade till Rom av kurian, på vars föranstaltande undersökningen av den kätterska förkunnelsen i Paris från början kommit till stånd. Detta synes ju emellertid strida mot storinkvisitorns åtgärd att kalla Sigerus (och Boetius?) inför sitt tribunal.

denna affär. Nu kunna vi endast förmoda, att en speciell domstol tillsattes att pröva anklagelsernas riktighet. Mandonnet framhåller möjligheten, att Peckham varit en av medlemmarna i denna förhörskommission, ty han fanns under denna tid vid kurian, var från en tidigare vistelse i Paris förtrogen med därvarande universitetsförhållanden och kände väl till de stridande filosofiska riktningarna och deras representanter. Detta skulle också förklara, varför Peckham i sitt redan omtalade brev från 1284 visar sig vara underrättad om de kätterska filosofernas senare öde.

Genom en lärd och minutiös analys av de torftiga och delvis mycket dunkla notiser om Sigerus' slutliga öde, som hittills kommit i dagen, har Mandonnet på ett mycket övertygande sätt ådagalagt, att de båda filosoferna troligen icke kunna ha dömts till livets förlust som uppenbara kättare, ty de ha säkerligen förskansat sig bakom averroisternas ryktbara doktrin om den dubbla sanningen, enligt vilken trons sanningar, som de aldrig förnekat, äro av en annan och högre art än förnuftets. Säkerligen har dock denna förklaring icke kunnat rädda dem från ett hårt straff och Mandonnet anser vissa skäl tala för att de dömts till ständig förlust av sin frihet, om också ej till egentligt livstidsfängelse. Därför talar bl. a. den omständigheten, att Sigerus synes ha medföljt kurian vid dess olika förflyttningar: då han först kom till Italien, befann sig denna i Rom eller Viterbo och av en upplysning i en nästan samtida källa veta vi, att Sigerus dog i Orvieto, dit kurian kom i mars 1281 och där den stannade så gott som oavbrutet till juni 1284. Ur en annan källa veta vi, att Sigerus dog, mördad av av sin halvt vansinnige klerk. Mandonnet förmodar alltså på dessa och andra grunder, att de bägge filosofernas straff bestod däri, att de icke fingo avlägsna sig från den stad, vari kurian för tillfället befann sig och att de sålunda stodo under ständig uppsikt men att de f. ö. rönt en icke alltför hård behandling och bl. a. kunnat ha en tjänande klerk till sin disposition.

Av Peckhams brev veta vi slutligen, som redan är nämnt, att de båda magistrarna i november 1284 sades vara döda. Eftersom vi ha en bestämd uppgift, att Sigerus dött i Orvieto, måste hans frånfälle ha ägt rum mellan mars 1281 och juni 1284. För Boetius' vidkommande har Mandonnet ingen liknande notis att utgå ifrån. Men snarast tyda väl ordalagen i Peckhams brev på, att nyheten om de två filosofernas död ännu endast nått honom som

ett rykte ('dicuntur') — hade en längre tid förflutit, kunde man möjligen ha väntat sig en något annorlunda formulerad vändning.

Och nu återvända vi till biskop Henriks testamente av 11 april 1283. Onekligen faller efter den föregående berättelsen ett nytt och intressant ljus över den passus i testamentet, vari biskopen förordnar, att en summa av 100 parisiska livres skola å fru Ulfhilds vägnar utbetalas till magister Boetius 'qui est in curia'. På ett överraskande sätt synes man här få bekräftelse på Mandonnets logiskt välgrundade förmodande, att Boetius de Dacia framlevat sina sista år som kurians fånge. Att tvivla på att testamentets magister Boetius är den berömde filosofen vore en nästan överdriven skepsis, ty efter Mandonnets utredningar är det just filosofen magister Boetius de Dacia, som vi kunna vänta oss att möta vid kurian åren närmast före 1284, han och ingen annan.

Är nu denna identifiering riktig, få vi alltså veta, att vår illustre landsman ännu den 11 april 1283 ansågs vara i livet och sålunda icke länge kunde ha varit död, då Peckham skrev sitt brev av 10 nov. 1284. Sannolikt bestod kurian icke något högre apanage åt de internerade filosoferna, som måhända för sitt uppehälle mer eller mindre varit hänvisade till den hjälp, de kunnat få av vänner och släkt. Fru Ulfhilds 100 livres, om Boetius nu någonsin fick dem, äro kanske närmast att betrakta som en hjälpsändning från en ömhjärtad släkting. Schück[1] har förmodat, att denna fru Ulfhild var östgötalagmannen Magnus' dotter och Birger Filipsons hustru. Var Boetius måhända hennes nära frände? Vi kunna framkasta detta som en möjlighet, men källornas torftighet synes här hindra vårt vidare framträngande.

II.

Omfånget av Boetius' filosofiska skriftställarskap känna vi genom den s. k. Stamskatalogen från omkr. 1315, först tryckt av Denifle 1886[2], och genom filosofens egna uppgifter i hans hittills

[1] *Samlaren* 1891, s. 169.

[2] DENIFLE, *Quellen z. Gelehrtengesch. d. Predigerordens im 13. u. 14. Jh.* i: Archiv f. Lit.- u. Kirchengesch. des Mittelalters II (1886). — Schück har i sin uppsats om Svenska medeltidsförfattare i Samlaren 1891 fäst uppmärksamheten på att denna katalog också finnes i en gammal Vadstenakodex i Uppsala universitetsbibliotek, Homileticus medii ævi 25 (nuvarande signering C 282, fol. 214v—216). Denna handskrift synes vara från 1400-talet och är alltså betydligt yngre än Stamsmanuskriptet. Märkligt nog saknas emellertid här Boetius de Dacia och förteckningen av hans skrifter, vad detta nu kan betyda.

kända verk. Av de på detta sätt bekanta traktaterna har flertalet ännu icke återfunnits och av de kända är ännu ingen tryckt. Senast har Martin Grabmann gjort en kritisk översikt över det nunuvarande beståndet av Boetiushandskrifter, som han utökat genom några lyckliga fynd.[1]

Den första traktat, som i Stamskatalogen uppföres under Boetius' namn, heter De modis significandi.[2] Någon Boetiushandskrift med denna titel har hittills icke varit känd. Men redan 1868 förmodade Thurot[3], att en traktat i cod. lat. 14876 i Bibliothèque nationale, vars explicit anger innehållet såsom 'questiones magistri Boetii super maius volumen Prisciani', i själva verket var en tractatus de modis significandi, en åsikt, som sedermera allmänt upptagits.[4] Vidare har Mandonnet påvisat denna traktats existens på 1700-talet i dominikanklostret San Giovanni e Paolo i Venedig.[5] Några andra handskrifter av De modis significandi ha icke varit kända.

I sin 1924 publicerade uppsats 'Neu aufgefundene Werke des Siger von Brabant und Boetius von Dacien' synes Grabmann icke hysa något tvivel om riktigheten i Thurots och Mandonnets identifiering. Av någon anledning har han emellertid senare ändrat ståndpunkt. I det 1926 utgivna arbetet Mittelalterliches Geistesleben, vari en lång studie ägnas åt de medeltida författarna av traktater de modis significandi, heter det nämligen på ett ställe[6]: 'Der Stamser Katalog weist dem Boëthius von Dacia einen Tractat De modis significandi zu, der sich bisher nicht handschriftlich feststellen liess.' Grabmann motiverar icke närmare, varför han på detta

---

[1] MARTIN GRABMANN, *Neu aufgefundene Werke des Siger von Brabant und Boetius von Dacien.*

[2] Jfr Martin Grabmanns uppsats om denna art av medeltida språklogiska arbeten, Die Entwicklung der mittelalterlichen Sprachlogik, i hans nyss utkomna bok *Mittelalterliches Geistesleben,* München, Hueber, 1926. Här finner man den tidigare litteraturen i ämnet förtecknad.

[3] *Notices et extraits des manuscrits de la bibl. impér.,* t. XXII, 2, s. 517.

[4] Jfr HAURÉAU, *Un des hérétiques condamnés à Paris en 1277,* i Journal des savants 1886, s. 176—183; MANDONNET, a. a., I, s. 226 not 2; GRABMANN, *Neu aufgefundene Werke* etc., s. 29 f.

[5] MANDONNET, a. a., I, s. 226 not. 2. — Denna handskrift slutar enligt en katalogbeskrivning: Ergo omnis scientie nostre causa est ipse Deus, qui est benedictus, etc. Explicit Boetius Dacus de modis significandi generalibus et specialibus, specificis et essentialibus omnium partium orationis. — Slutorden (begynnelsen skall ha fattats) visa denna handskrifts överensstämmelse med Parishandskriften och explicit anger ju uttryckligen handskriftens innehåll som Boetius' de Dacia De modis significandi. Jfr f. ö. GRABMANN, *Neu aufgefundene Werke* etc., s. 30.

[6] GRABMANN, *Mittelalterliches Geistesleben,* s. 132.

sätt tar avstånd från sin egen tidigare uppfattning. Thurot har ju dock undersökt Parishandskriften och funnit, att dess explicit har en falsk innehållsuppgift; vidare har ju Grabmann själv tidigare observerat, att de ur en bibliotekskatalog kända slutorden i den venetianska handskriften, vars början däremot synes ha saknats, äro desamma som i Parismanuskriptet. Och den venetianska handskriftens explicit löd uttryckligen: 'Explicit *Boetius Dacus de modis significandi* generalibus et specialibus, specificis et essentialibus omnium partium orationis.'[1] Redan på denna grund synes ju Parishandskriftens identitet ganska klar.

Att det nämnda Parismanuskriptet verkligen är Boetius' De modis significandi, tror jag mig vara i tillfälle att ytterligare kunna bestyrka. Under studier i Vatikanska biblioteket påträffade jag 1924 en pergamentkodex i folio från 1300-talet, Barb. lat. 2162, vars innehåll anges av följande av en annan och något senare hand gjorda överskrift å fol. 1: 'Scriptum Magistri Gentilis de Cingulo super modis significandi minoribus et [ett par nästan utplånade ord] de modis significandi maioribus secundum magistrum Boecium de Dacio' (sic!).

Magister Gentilis' de Cingulo arbete (fol. 1^{r}—46^{v})[2] är en kommentar till en traktat De modis significandi minoribus, författad av magister Martinus de Dacia, vilken Grabmann f. ö. skriver om i sin studie över den medeltida språklogiken.[3] Att så är förhållandet framgår av en passus på handskriftens första sida, där den kommenterade författarens namn angives på följande sätt: Causa efficiens est quidam qui uocatur magister Martinus qui est modo magister in theologia. [i margen: qui fuit de dacia]. Grabmann har ej känt till denna handskrift, men han känner arbetet från en annan Vatikankodex, Cod. Vat. lat. 3028.

Folio 47^{r} börjar magister Boetius' traktat[4]: Secundum quod uult aristoteles in primo celi ... difficultates enim que in gramatica queruntur sunt circa significata partium orationis et circa modos essendi et modos intelligendi qui accipieuntur(!) ab illis modis essendi

---

[1] GRABMANN, *Neu aufgefundene Werke* etc., s. 30; THUROT, *Notices et extraits*, t. XXII, 2, s. 517. Jfr ock not 5 föregående sida.

[2] Börjar: Quelibet ars habet sua organa.

[3] GRABMANN, *Mittelalterliches Geistesleben*, s. 127 ff. — Jfr ock ELLEN JØRGENSEN, *Nordiske Studierejser i Middelalderen*, s. 341.

[4] Jag anför de ord, som svara mot Thurots beskrivning av Parismanuskriptet i *Notices et extraits*, t. XXII, 2, s. 517.

rerum et circa modos significandi partium orationis generales essentiales speciales et accidentales ... et circa omnem speciem constructionis et causas eius ... 70r slutar traktaten: ... hec de interiectione dicta sufficiant. Expliciunt modi significandi maiores. deo gratias. Amen.

Man jämföre nu härmed, vad Thurot återger ur det Parismanuskript, vari han vill se Boetius' 'de modis significandi'.[1] Av början, f. 61, anföres: 'Secundum quod vult philosophus in primo Celi ... Difficultates autem que queruntur in gramatica sunt circa significata partium orationis et circa modos significandi partium orationis generales et speciales, essentiales et accidentales ... et circa omnem constructionem et causas eius ... Slutet f. 144v: 'ista ad presens de coniunctione sufficiant ... omnis scientie nostre causa est Deus, qui est benedictus in secula seculorum. Amen. Expliciunt questiones magistri Boetii super maius volumen Prisciani.'

Det råder intet tvivel om, att vi i Vatikanmanuskriptets *Modi significandi maiores* ha framför oss samma traktat, som i Parishandskriften kallas Questiones magistri Boetii super maius volumen Prisciani och vilken Thurot riktigt bestämde såsom Boetius' De modis significandi. Detta torde vara tillräckligt ådagalagt genom begynnelseorden, låt vara att några divergenser finnas, av vilka den mest framträdande är ett typiskt avskrivarfel, föranlett av att kopisten efter nedskrivandet av det första 'circa modos' fått blicken på det följande 'circa modos' och fortsatt med 'significandi' etc., varigenom flera ord blevo överhoppade. Det förefaller därför, så långt man nu kan jämföra utan att ha manuskripten i sin helhet till hands, som om Parishandskriften vore mindre noggrant utförd än Vatikanhandskriften.

Som man ser, äro slutorden olika. Förmodligen är detta att förklara så, att den ena eller den andra handskriften är fullständigare. Den vanliga dispositionen i dessa traktater synes vara den, att de från Donatus övertagna partes orationis, nomen, pronomen, verb, adverb, particip, konjunktion, preposition och interjektion i tur och ordning undersökas i avseende på deras modi significandi.[2] Utgår man ifrån, att ordningen i Boetius' traktat är densamma, kommer man till slutsatsen, att det är Vatikanhandskriften, som

[1] Se föreg. not.
[2] GRABMANN, *Mittelalterliches Geistesleben*, s. 118; THUROT, *Notices et extraits*, t. XXII, 2, s. 158.

är den fullständiga, ty den slutar, som man ser, med behandlingen av interjektionen, under det att Parismanuskriptet blott sträcker sig t. o. m. framställningen av konjunktionens modi significandi. Men härom kan först en närmare jämförelse av handskrifterna ge noggrannare besked.

RÉSUMÉ.

1. En 1892, dans un article intitulé Svenska medeltidsförfattare (Auteurs suédois médiévaux), inséré dans la revue suédoise »Samlaren» (année XIIe), M. Schück a émis l'hypothèse que le célèbre philosophe Boèce de Dacie, dont 219 thèses hérétiques furent condamnées en 1277 par l'évêque de Paris, est identique à un certain 'magister Boetius' suédois, mentionné dans un testament que l'évêque Henricus de Linköping, ville épiscopale de Suède, fit à Marseille en 1283 (Diplomatarium Svecanum I.), quand il était en pèlerinage pour la Terre Sainte. On ne trouve, dans les documents conservés, soit danois, soit suédois, soit norvégiens, aucun autre Boetius qui puisse être le philosophe en question.

La justesse de la conjecture de M. Schück est confirmée par les recherches du P. Mandonnet, qui, dans son beau livre sur Siger de Brabant (1899; deuxième éd. 1908—1911), a montré que Boèce, dont le franciscain anglais Peckham mentionne en 1284 la mort survenue peu de temps avant, a dû avoir été, pendant les dernières années de sa vie, le prisonnier de la cour romaine. Or, l'auteur du testament, l'évêque Henricus, dit que le 'magister Boetius' *'est in curia'* en 1283 — expression jusqu'ici non expliquée qui s'applique parfaitement au célèbre philosophe que les savants étrangers, s'appuyant sur l'épithète ambiguë de *de Dacia*, ont regardé jusqu'ici comme danois.

2. Un manuscrit jusqu'ici non observé du traité *De modis significandi* de Boèce de Dacie se trouve dans le code Barb. lat. 2162 de la Bibliothèque Vaticaine.